

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin
(37-78 Ay)

OKUL ÖNCESİ ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETİM PROGRAMI

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
Öğretim Programının Yaklaşımı (Temel Felsefesi).....	5
Öğretim Programının Yapısı.....	5
Öğretim Programının Genel Amaçları.....	8
Öğretim Programının İçeriği.....	8
Öğretim Programında Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	12
Öğretim Programında Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı	13
Öğretim Programında Yer Alan Beceriler	13
Öğretim Programında Değerler Eğitimi	14
Öğretim Programında Rehberlik Yaklaşımı	14
Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar	14
ÖĞRETİM PROGRAMI	15
BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI	16
ALICI DİL GELİŞİM ALANI.....	24
İFADE EDİCİ DİL GELİŞİM ALANI.....	26
KABA MOTOR GELİŞİM ALANI	28
İNCE MOTOR GELİŞİM ALANI	31
SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM ALANI	34
UYUMSAL BECERİLER GELİŞİM ALANI	41

GİRİŞ

Öğretim Programının Yaklaşımı (Temel Felsefesi)

Eğitim, insan davranışını çok yönlü olarak ele alan, toplumun kültürel yapısı, düşünce sistemi, yaşam biçimi gibi farklı kaynaklardan destek alarak insanı biçimlendiren bir süreçtir. Felsefe, eğitimin amaçlarının oluşturulmasında birincil öneme sahiptir. Gerçek bir ihtiyaca yanıt vermeyen ve amaçları belirgin olmayan bir programın işlevsel olabilmesi mümkün değildir. Eğitim aynı zamanda disiplinler arası bir süreçtir. Dolayısıyla, bireylerin gelişim özellikleri ve bireysel farklılıkları dikkate alınarak farklı disiplinlerin iş birliği içerisinde olması büyük öneme sahiptir. Eğitim programları, dayanak olarak aldıkları felsefi paradigmaya göre şekillenmekte ve programın öğeleri bu bakış açısı doğrultusunda düzenlenmektedir. Eğitim programları amaçlar-içerik-eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme temel öğelerinden oluşmaktadır. Programın felsefi paradigması bu öğelerin birbirleriyle ilişkisini belirlemekte ve tüm öğelerin kendi iç yapısının nasıl olacağından organizasyon şekline kadar etki etmektedir. Aynı zamanda bu öğeler dinamik bir ilişki ağı oluşturmaktadır. Eğitim programında ve öğretim programında tüm öğeler birbirine bağlı ve uyumlu olmak zorundadır. İçerik tasarımı, amaçlara göre; öğrenme ve öğretme süreçleri ile eğitim ortam, araç ve gereçlerinin düzenlenmesi, içeriğe göre; ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ise eğitim durumlarına göre şekillenir. Öğretim programları, eğitim programından farklı olarak öğretimi planlanan alana bağlı program öğelerini içerir. Bir program, esnek, bilimsel, uygulanabilir, toplumun değerleri ile uyumlu, ekonomik olması ile işlevsellik kazanır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı ilerlemecilik felsefesi temelinde tasarlanmıştır. İlerlemecilik felsefesi, pragmatik felsefeye dayanmaktadır. İlerlemecilik felsefesi, eğitim ortamlarında katı bir disiplin anlayışına karşı çıkar, aktif öğrenme yaklaşımını temel alır ve bireysel farklılıkları gözetir. İlerlemeci felsefeye dayanan program bireysel farklılıkları temel alarak öğrenci ve aile merkezli uygulamaları yansıtır. Öğrencinin programdaki gelişimsel düzeyi temelinde amaçlar seçilip uygulamalar planlanırken, program kurumda uygulamaların eğitimci / uzman tarafından gerçekleştirilmesi ve uygulamaların evde ebeveyn tarafından desteklenmesine dayanır. Programın içeriğinin oluşturulmasında ise konu merkezli yaklaşımlardan süreç tasarımı benimsenmiştir. Bu doğrultuda süreç temelli, yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi hedefleyen, hem bilgiyi hem de süreci merkeze alan, becerilerin öğretilmesinde ortak strateji-yöntem ve teknikleri öne çıkaran bir yaklaşım benimsenmiştir.

Öğretim Programının Yapısı

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı, 7 gelişim alanı ile ilişkili öğretim programlarını kapsamaktadır. Bunlar;

1. Bilişsel Gelişim Alanı
2. Alıcı Dil Gelişim Alanı
3. İfade Edici Dil Gelişim Alanı
4. Kaba Motor Gelişim Alanı
5. İnce Motor Gelişim Alanı
6. Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı
7. Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı

Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı 37-78 ay arasındaki özel eğitim gereksinimi olan çocuklar için hazırlanmış; program, mevzuat gereği özel eğitim gereksinimi olan çocukların ilkokula başlama yaşının 79 aya kadar uzatılabilmesi nedeniyle 78 aya kadar yapılandırılmıştır. Bu bağlamda, Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı kapsamındaki gelişim alanları, 37-48, 49-60 ve 61-78 ay olmak üzere toplam 3 gelişimsel dönem içinde ele alınmıştır. Program hazırlık sürecinde, 37-78 aylık çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak her bir gelişim alanı kendi içerisinde alt gelişim alanları ile yapılandırılmıştır. Alt gelişim alanları Tablo 1’de listelenmiştir.

Tablo 1. Gelişim ve Alt Gelişim Alanları

Gelişim Alanı	Alt Gelişim Alanları
1. Bilişsel Gelişim Alanı	1. Mantık ve akıl yürütme-akıl yürütme ve problem çözme 2. Mantık ve akıl yürütme-sembolik temsil 3. Matematik-sayı kavramları ve nicelik 4. Matematik-sayı ilişkileri ve işlemler 5. Matematik-geometri ve uzamsal algı 6. Matematik-örüntüler ve sınıflama 7. Matematik-ölçme ve karşılaştırma 8. Bilim-bilimsel beceriler ve yöntem 9. Bilim-doğal, fiziksel çevre ve yaşam 10. Sosyal bilimler-çocuk, aile ve toplum 11. Sosyal bilimler-insanlar ve çevre 12. Sosyal bilimler-tarih ve olaylar 13. Yaratıcı sanatlar-müzik 14. Yaratıcı sanatlar-yaratıcı hareket ve dans 15. Yaratıcı sanatlar-sanat 16. Yaratıcı sanatlar-drama ve tiyatro
2. Alıcı Dil Gelişim Alanı	1. Anlam gelişimi 2. Dil Bilgisi yapıları 3. Sözel olmayan iletişim 4. Fonolojik farkındalık
3. İfade Edici Dil Gelişim Alanı	1. Başkalarıyla iletişim 2. Dil bilgisel sözcük, ek ve yapıların üretimi 3. Sözcük üretimi 4. Fonolojik farkındalık
4. Kaba Motor Gelişim Alanı	1. Hareket 2. Denge 3. Nesne kontrolü
5. İnce Motor Gelişim Alanı	1. Kavrama 2. El becerileri

6. Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı	1. Sosyal ilişkiler 2. Benlik algısı-öz yeterlilik 3. Öz denetim 4. Davranışsal ve duygusal sağlık 5. Sosyal anlamlandırma
7. Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı	1. Yeme-içme becerileri 2. Kişisel bakım becerileri 3. Giyinme-soyunma becerileri 4. Tuvalet becerileri 5. Günlük yaşam becerileri

Öğretim programında bulunan yedi gelişim alanındaki kazanımlar aşamalılık ve ardışıklık ilkesine bağlı kalınarak basitten karmaşığa ve somuttan soyuta olacak biçimde düzenlenmiştir. Program; 37-78 ay arası çocukların gelişimsel alanlardaki gelişimsel kazanımları ya da özellikleri temel alınarak oluşturulduğu için *gelişimsel*, alt gelişim alanları ve ana gelişim alanları birbiri ile ilişkili olduğu için *dengeli ve bütünsel*, bireysel farklılıkları temel aldığı için *esnek*, oyunu ve etkinlikleri kazanımları desteklemede kullandığı için *oyun ve etkinlik temelli*, kazanımlar öncelikle grup, gerektiğinde bireysel uygulamalar ile kurumda kazandırıldığı ve kurumda yapılan uygulamalar ebeveynin / birincil bakıcının evde desteklemesine dayandığı için *kurum merkezli ve ev destekli*, tüm kazanımları desteklemede anne-uzman-çocuk arasındaki nitelikli etkileşimlere önem verdiği için de *etkileşim temelli* bir yapıdadır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programında yer alan kazanımlar için kazanım tablosu kodlamasında "**Bulunduğu Düzey, Gelişim Alanı, Gelişim Alt Alanı, Kazanım Numarası**" şeklinde aşağıdaki sistematik izlenmiştir.

Örneğin Tablo 2'de yer alan örnek kazanım tablosu incelendiğinde, Gelişim Alt Alanı sütununda yer alan;

2. Bulunduğu Düzeyi (37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim),
 1. Gelişim Alanını (Bilişsel Gelişim Alanı),
 1. Gelişim Alt Alanını (Mantık ve Akıl Yürütme: Akıl Yürütme ve Problem Çözme) ifade eder.
- Kazanımlar sütununda yer alan;
1. Gelişim Alt Alanını (Mantık ve Akıl Yürütme: Akıl Yürütme ve Problem Çözme),
 1. Kazanım Numarasını ifade eder.

Tablo 2. Örnek Kazanım Tablosu

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
0-3 AY	
2.1.1. Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme	1.1. Üç küple köprü yapar.

Öğretim Programının Genel Amaçları

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programının ulaşmayı hedeflediği genel amaçlar aşağıdaki gibidir. 37-78 aylık çocukların,

- Hatırlama, problem çözme, olaylar arasında neden-sonuç ilişkileri kurma ile düşünme süreçlerini geliştirerek bilişsel gelişim alanında ilerlemeler göstermelerini sağlamak,
- Dünyayı algılama, çevresinde olanları anlama ve anlamlandırabilme ile alıcı dil gelişimlerini sağlamak,
- Düşüncelerini iletebilen, isteklerini gerçekleştirebilen, karşılarındaki kişi ya da kişilerle etkileşime geçebilen, kendini bağımsız şekilde ifade edebilen kişiler olarak yetiştirmelerine imkân sağlamak,
- Kavrama, bırakma ve el becerilerini geliştirerek ince motor gelişimlerine destek vermek,
- Denge, hareket ve nesne kontrolü geliştirerek kaba motor gelişimlerini sağlamak,
- Yetişkinlerle ve akranlarıyla etkileşim ve ilişki kurarak, kendi kimlikleriyle başkaları ile ilişkide olarak, duygularını uygun şekilde düzenleyip göstererek sosyal-duygusal özelliklerini geliştirmek,
- Başkalarının bakım ve gözetimindeki desteğin azaltılarak, bağımsızlaşma ve yaşamda bağımsız olarak işlev görebilme için gereksinim duyduğu becerileri edinmelerine ve uyumsal beceriler alanında ilerlemelerini sağlamak.

Öğretim Programının İçeriği

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programının içeriğinin hazırlanmasında *sarmal programlama yaklaşımı* kullanılmıştır. Sarmal programlama yaklaşımında içerik doğrusal bir sıra izlemez. Gelişim alanlarında daha önce kazandırılan bilgi ve beceriler genişletilerek tekrar edilir. Kazanımların sıralanmasında ise *aşamalılık* ve *ardışıklık ilkesi* gözetilmiştir. Bu doğrultuda, kazanımlar basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta olacak şekilde aşamalı ve ardışık olarak yapılandırılmıştır. Kazanımların yazımında *güncellik*, *açıklık*, *yaşamsallık* gibi öğretim ilkelerine dikkat edilmiştir. Program kapsamında 7 gelişim alanında ve bu alanların alt gelişim alanlarında içerikler oluşturulmuştur. Aşağıda bu alanların özellikleri kısaca belirtilmiştir.

Bilişsel gelişim alanı, doğumdan itibaren başlayan ve yetişkinliğe kadar süren, hatırlama, problem çözme, olaylar arasında neden-sonuç ilişkileri kurma gibi düşünme süreçlerinin gelişimini içeren gelişim alanıdır. Bilişsel gelişim alanı kazanımları ile çocuklar için bütünsel bir yaklaşımla zengin bir öğrenme çevresinin oluşturulması hedeflenmektedir. Öğretim programında bilişsel gelişim alanında 5 alt gelişim alanı bulunmakta, bu alt gelişim alanlarında da alt gelişim alanları yer almaktadır. Buna göre bilişsel gelişim alanında toplam 16 alt gelişim yer almaktadır. Bunlar;

1. *Mantık ve Akıl Yürütme*: Çocukların problemler üzerine düşünme süreçlerini ve bunları çözme amaçlı farklı stratejileri uygulama becerilerini içermektedir. Bu stratejiler sembolik düşünme, olaylar ve eylemler arasında neden-sonuç ilişkileri gibi bağlantılar kurma yeterliliklerini gerektirmektedir. Dolayısı ile mantık ve akıl yürütme alt alanı, kendi içinde "akıl yürütme ve problem çözme" ile "sembolik temsil" olmak üzere 2 alt alana ayrılmaktadır.
2. *Matematik*: Çocukların okul öncesi matematik ile ilgili kavram ve becerilerini içermektedir. Bu alt alan okul öncesi dönemde sayılar, sayılar arası ilişkiler, işlemler, örüntüler, ölçme ve geometri ile ilgili kazanımları içermektedir. Dolayısı ile bu alt alan kendi içinde "sayı kavramları ve nicelik", "sayı ilişkileri ve işlemler", "geometri ve uzamsal algı", "örüntü oluşturma ve sınıflama" ile "ölçme ve karşılaştırma" olmak üzere 5 alt alana ayrılmaktadır.
3. *Bilim*: Okul öncesi çocukların çevrelerindeki dünyaya ilişkin gözlem yapma ve bilgi toplama becerilerini, gözlemlerine ve deneyimlerine dayanarak tahminlerde bulunma ve bu tahminleri kontrol etme becerilerini içermektedir. Bu alt alanda çocukların hem gözlem yaparak çevrelerini keşfetme süreçlerine hem de çevreleri hakkında kavramsal gelişimlerine ilişkin kazanımlar ele alınmıştır. Dolayısı ile bu alt alan, "bilimsel beceriler ve yöntem" ve "doğal fiziksel çevre ve yaşam" olarak kendi içinde 2 alt alana ayrılmaktadır.
4. *Sosyal Bilimler*: Okul öncesi dönem çocuklarının toplumsal yaşam, toplumsal olaylar ve insanların özellikleri ile ilgili kavramsal bilgilerini ve bunların birbirleri ile ilişkilerini öğrenmelerini içermektedir. Bu alt alanda çocukların kendilerini, ailelerini ve içinde yaşadıkları toplumu tanımalarına ilişkin kazanımlar yer almaktadır. Dolayısı ile bu alt alan kendi içinde "çocuk, aile ve toplum", "insanlar ve çevre" ve "tarih ve olaylar" olmak üzere 3 alt alana ayrılmaktadır.
5. *Yaratıcı Sanatlar*: Okul öncesi dönem çocuklarının hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını desteklemeyi, çocukların kendilerini farklı biçimlerde ifade etme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan kazanımları içermektedir. Bu alt alan kendi içinde "müzik", "yaratıcı hareket ve dans", "sanat" ile "drama ve tiyatro" olmak üzere 4 alt alana ayrılmaktadır.

Dil Gelişimi-Alıcı dil gelişim alanı, çocuğun dünyayı algılama, anlama, anlamlandırma becerilerini içeren gelişim alanıdır. Öğretim programında alıcı dil gelişim alanının 4 alt gelişim alanı bulunmaktadır. Bunlar;

1. *Anlam Gelişimi*: Çocuklar ilk sözcüklerini üretmeden önce çevrelerinde konuşulan ilk sözcükleri yaşantılarıyla eşleştirerek anlam çıkarmaya başlarlar. Böylece düşünce-sözcük ilişkisini kurmaya ve tepki göstermeye başlarlar ve anlamaya başladıkları sözcük dağarcıkları artar. Sözcükler nesne, olay ve ilişkilere karşılık gelir. Yani çocuk sadece tek sözcüğü değil, yaşı ilerledikçe çevresinde konuşulan dilin hangi dünya bilgisine karşılık geldiğini kavramaya başlar. Böylelikle soyut sembolik bir süreç olan dil, dünya bilgisi ile eşleşir ve dil aracılığıyla düşünme gerçekleşir. Bu alt alanda çocuğun sözcükleri, anlamsız seslerden oluşan yığınlar olarak algılamasından anlam ifade eden sözcük ve sözcük grupları şeklinde algılar hâle gelmesine yer verilmektedir.
2. *Dil Bilgisi Yapıları*: Türkçenin dil bilgisel süreçlerinin edinim sırasına uygun olarak edinilmesine yönelik kazanımlara yer verilmektedir. Bu sıra basitten-karmaşığa doğru gerçekleşmektedir. Çocuk, dilini edinirken dil bilgisel yapıları anlamaya ve tepki göstermeye başlar. Bu; dil bilgisel ekler (ör. zaman ekleri, olumsuzluk ekleri, kişi ekleri vb.), sözcükler (ör. niteleyiciler, soru sözcükleri vb.) ve cümle yapılarından (ör. basit cümle, edilgen yapı vb.) oluşur. Bu yapıların edinimi belirli bir gelişimsel sırayla gerçekleşir; örneğin çocuk ilk geçmiş zamanı edinirken en son geniş zamanı edinmektedir. Dolayısıyla, yapıların edinimi gerçekleştikçe anlama da gelişmektedir.

3. **Sözel Olmayan İletişim:** Çocuğun sözel dilini değil (sözcük dağarcığını değil), iletişimsel anlam taşıyan ses tonu, dilin ezgisi, jest / mimik, işaret gibi dilin anlam ve kullanım boyutunu zenginleştiren, destekleyen unsurlarını içerir. Bu evre sözcüklerin anlamını henüz edinmemiş olan çocuğun iletişime ait diğer unsurlardan faydalanarak anlam çıkardığı evredir. Çocuk henüz karşısındaki bireyin ona söylediklerini anlamamakla birlikte, yine de karşısındaki bireyin yüz ifadeleri, ses tonu, jest-mimiklerine bakarak bu bileşenlerden anlam çıkarır. Bu bileşenler sözel olmayan iletişim kapsamında ele alınmakla beraber, sonrasında da sözel dilin etkisini güçlendirmek, desteklemek amacıyla kullanılmaktadır.
4. **Fonolojik Farkındalık:** Okuma-yazma, dille yakından ve doğrudan ilişkili alanlardır. Buna göre okuma ve okuduğunu anlama becerisi, dilin alıcı dil boyutu içinde değerlendirilir. Fonolojik farkındalık ise sözcüğü oluşturan ve sesleri tanıma, ayırma, değiştirebilme, ortak seslerin kullanıldığı sözcükleri fark etme görevleri ile ilişkili bir beceridir. Çocuğun okuma becerisini edinmeden önce fonolojik farkındalığın edinilmiş olması ön koşul becerilerden biridir.

Dil Gelişimi-İfade edici dil gelişim alanı, çocuğun çevresini değiştirmek, düşüncelerini iletmek, isteklerini gerçekleştirmek amacıyla karşısındaki kişi ya da kişilerle etkileşime geçmek için kullandığı yolları içeren gelişim alanıdır. Bu gelişim alanında, çocuğun ağılayarak kendini ifade etme davranışından başlayan ve ilk sözcükleri kullanabilmek için gerekli konuşma seslerinin edinimine ve cümleye geçişine kadarki süreç yer almaktadır. Öğretim programında ifade edici dil gelişim alanının 4 alt gelişim alanı bulunmaktadır. Bunlar;

1. **Başkalarıyla İletişim:** Çocuğun dili edinmeden önce dilin iletişim amacıyla kullanılan bir araç olduğunu ve bu aracı kullanarak isteklerini gerçekleştirebileceğini, çevresini değiştirebileceğini kavraması gerekir. Bu alt alanda çocuğun mevcut dağarcığını (ezgi, jest-mimik, sesleme, sözcük vb.) kullanarak başkalarıyla etkileşime geçme aşamaları gelişimsel olarak yer almaktadır.
2. **Dil Bilgisel Sözcük, Ek ve Yapıların Üretimi:** Çocukların sözcük dağarcıkları geliştikçe dil yeterliği tek sözcük evresinden iki sözcük ve daha karmaşık cümle yapılarına doğru ilerler. Aynı zamanda bu süreçte çocuklar ana diline ilişkin dil bilgisel ek (ör. iyelik eki vb.), sözcük (ör. ve, çünkü vb.) ve yapıları da (ör. etken cümleler vb.) edinmeye, kısacası ana dilinin sistemini çözmeye başlarlar.
3. **Sözcük Üretimi:** Hem sayı hem kategori (isim, eylem, uzamsal vb.) olarak zaman içinde gelişir. Çocuğun sözcük dağarcığı ilk iki yılda her hafta yeni sözcüklerin ediniminin gerçekleşebildiği hızlı bir süreçtir. Bu alt alanda çocuğun evre evre sözcük edinimi ortalama sayı ve türleri bakımından ele alınmıştır.
4. **Fonolojik Farkındalık:** Okuma-yazma ile güçlü bir ilişkisi bulunan sözlü dil becerisidir. Bu beceri, okul öncesi dönemde ortaya çıkıp cümlelerin sözcüklerden oluştuğunu kavrama, kafiyeli sözcükleri ayırt edebilme, ses farkındalığı ve sesleri değişik konumlarda (aynı sesle başlayan ya da biten sözcükler vb.) ayırt edebilme ve son olarak sesleri harmanlayarak yeni sözcükler oluşturabilme becerilerini içermektedir. Bu alt alan; okuma-yazma ile doğrudan ilişkili olup çocuğun okuma-yazma gelişimini kolaylaştırmaktadır.

Motor Gelişimi-Kaba motor gelişim alanı, vücudun büyük kasları kullanılarak yapılan becerileri kapsamaktadır. Kaba motor gelişim alanında yer alan kazanımlar motor öğrenme prensiplerinden yararlanılarak (aktif süreç, motivasyon, keşfetme, model olma, çeşitlilik, tekrar, geri bildirim vb.) oluşturulmuştur. Öğretim programında kaba motor gelişim alanının 3 alt gelişim alanı yer almaktadır. Bunlar;

1. **Hareket:** Vücudun uzamsal boşlukta bir noktadan diğer bir noktaya yer değiştirmesini içeren kaba motor gelişim alt alanıdır. 37-78 ay yaş grubu çocuklarda hareket becerileri 0-36 ay yaş döneminde gerçekleştirilen ilkel hareketlere göre daha fazla olgunlaşırken, bu dönemde koşma, sıçrama, kayma ve atlama gibi temel hareket becerilerini değişen performans düzeyinde sergilemeleri beklenir.

2. *Denge*: Okul öncesi çocukların vücut bölümlerini yer çekimine karşı kontrol ederek mevcut pozisyonunu korumayı veya yeni bir harekete başladığında bu hareketi sürdürmeyi sağlayan kaba motor gelişim alt alanıdır. Denge, istemli yapılan tüm hareketlerin içerisinde yer alan temel bir unsur olup okul öncesi dönemde yapılan daha karmaşık olan hareket becerileri için de önemlidir.
3. *Nesne Kontrolü*: Okul öncesi çocukların top fırlatma veya vurma gibi omuz, kalça ve gövde kaslarından yararlanarak uzuvların uç kısmı olan el ve ayaklarıyla açığa çıkardıkları beceriler, nesne kontrolü gerektiren becerilerdir. Nesne kontrolüne ilişkin kazanımlar, okul çağında oyun ve fiziki etkinlikler sırasında sıkça kullanılıp ilköğretim sonrası spor becerilerinin de temellerini oluşturmaktadır.

Motor Gelişimi-İnce motor gelişim alanı, vücudun küçük kasları kullanılarak yapılan becerileri kapsamaktadır. İnce motor gelişim alanında yer alan kazanımlar motor öğrenme prensiplerinden yararlanılarak (aktif süreç, motivasyon, keşfetme, model olma, çeşitlilik, tekrar, geri bildirim vb.) oluşturulmuştur. Öğretim programında ince motor gelişim alanının 2 alt gelişim alanı yer almaktadır. Bunlar;

1. *Kavrama*: Okul öncesi dönemdeki çocukların kavrama becerileri özellikle kapı açma, düğme ilikleme, fermuar çekme gibi günlük yaşam becerileri, yazı yazma, kâğıt kesme ve boyama gibi akademik beceriler için önemlidir. Okul öncesi özel eğitim programında ince motor gelişim alanında kavrama becerilerine ilişkin etkinliklerin yoğunluğu ve kavramanın doğru temas alanlarıyla yapılması önemlidir.
2. *El becerileri*: Okul öncesi çocukların kavrama ve bırakma gibi beceriler yardımıyla yakın çevresindeki her türlü araç gereçle etkileşime girmesi akademik alanda performanslarını ve günlük yaşam becerilerinde bağımsızlıklarını etkilemektedir. Bu bağlamda el ve parmak kas kontrolünün kazanılmasında el becerilerinin gelişimi önemlidir.

Sosyal-duygusal gelişim alanı, bireyin bütün yaşamında gelişimi devam eden ve bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlayan önemli bir gelişim alanıdır. Bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlama ve toplum içinde sosyal öğrenmeleri gerçekleştirmesi bu gelişim alanında gösterdiği öğrenmelerin niceliğine ve niteliğine bağlıdır. Öğretim programında sosyal-duygusal gelişim alanında 11 alt gelişim alanı yer almaktadır. Bunlar;

1. *Sosyal İlişkiler*: Çocukların yetişkinler ve akranlarıyla sağlıklı sosyal ilişki ve etkileşim geliştirebilmesi için gerekli olan sosyal-duygusal gelişim basamakları ile kazanımlarını ve bu basamak ve kazanımların davranışsal görüngülerini içermektedir.
2. *Benlik Algısı-Öz Yeterlilik*: Çocukların başarılı karar alma, görevlerini başarı ile tamamlama ve amaçlarına ulaşmaya yönelik yeterlilikleriyle ilgili algısını ifade etmektedir.
3. *Öz Denetim*: Çocukların duygularının, dikkatinin, dürtülerinin ve davranışlarının farkında olma ve düzenleme becerilerini ifade etmektedir.
4. *Davranışsal ve Duygusal Sağlık*: Çocukların duygu ifadelerini göstermelerinin sağlıklı bir şekilde gelişimini ve rahatsız edici ve izole edici davranışlarına olumlu alternatifleri öğrenmelerini ifade etmektedir.
5. *Sosyal Anlamlandırma*: Çocukların, diğerlerinin hareketleri, tepkileri, iletişimleri ve duygusal ifadeleri hakkında anlayış geliştirmesini ifade eder.

Uyumsal beceriler gelişim alanı, bir çocuğun başkalarının bakım ve gözetiminden kurtularak bağımsızlaşması ve yaşamda bağımsız olarak işlev görebilmesi için gereksinim duyduğu bir dizi beceriyi kapsayan gelişim alanıdır. Bu bağlamda, çocuğun büyüüp yetişkin olduğunda toplumsal yaşam içerisinde bağımsız bir birey olabilmesi için sahip olması gereken temel beceriler, onun topluma uyum sağlamasına yapacağı katkıyı da çağrıştıracak biçimde, uyumsal beceriler olarak isimlendirilmektedir. Öğretim programında uyumsal beceriler gelişim alanında 4 alt gelişim alanı bulunmaktadır. Bunlar;

1. *Yeme-İçme Becerileri:* Uyumsal beceriler alanında ilk ortaya çıkan beceri grubunu oluşturmaktadır. İnsanın yaşamını sürdürebilmesinde en temel beceriler arasında yer alan bu becerilerin gelişimi bebeğin beslenmeye karşılık vermesi ile başlamaktadır. Yeni doğan bebeğin beslenme amacıyla emme davranışını göstermesiyle başlayan bu beceriler, zaman içerisinde yumuşak yiyeceklerin yenilebilmesinden katı gıdaların yenilmesine ve çatal-kaşık kullanarak bağımsız yemek yemeye doğru bir gelişim göstermektedir.
2. *Kişisel Bakım Becerileri:* Kişinin bireysel anlamda sağlığını koruyabilmesi, temizliğine dikkat edebilmesi ve vücudunun hijyen kuralları doğrultusunda bakımını yapabilmesi ile ilgili becerileri kapsamaktadır. Bu süreç yeni doğan bebeğin banyo yaptırılmaktan keyif almasıyla başlayıp el yıkama, diş fırçalama gibi bakım becerileri ile devam eden bir gelişim seyri izlemektedir.
3. *Giyinme-Soyunma Becerileri:* Çocukların kendi başlarına giyinip soyunabilmesine ilişkin becerileri içermektedir. Bu beceriler çocuğun büyümesi ve olgunlaşmasını önemli ölçüde gerektiren beceriler olup ortalama bir yaş civarında ortaya çıkmaya başlayan becerileridir.
4. *Tuvalet Becerileri:* Uyumsal beceriler alanında kişisel bağımsızlaşmanın ve bireyin toplumsal yaşama etkin katılımının en önemli, temel beceri grubunu oluşturmaktadır.
5. *Günlük Yaşam Becerileri:* Bireyin yaşamını sürdürmek için sahip olması gereken birçok alt beceriyi içermektedir. Uyumsal beceriler alanında daha yoğun olarak öz bakıma ilişkin beceriler erken dönemde ortaya çıkarken günlük yaşam becerileri okul öncesi dönemde yavaş yavaş kazanılmaya başlanan beceriler olarak ortaya çıkmaktadır.

Öğretim Programında Önerilen Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programının amaçlarına ulaşılması için gelişim alanı ve kazanımlara uygun öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılacaktır. Bunlar; uygulamalı davranış analizi ilkelerine dayalı öğretim, doğrudan öğretim yöntemi, yanlışsız öğretim yöntemleri, doğal öğretim, fırsat öğretimi, ayırık denemelerle öğretim, basamaklandırılmış yöntem, ileri zincirleme yöntemi, tersine zincirleme yöntemi, tüm beceri yöntemi, etkinlik temelli öğretim, oyun temelli öğretim, akran aracılı öğretim, replik silikleştirmeye öğretim, ilişki temelli stratejiler, drama, rol oynama, bilgisayar destekli öğretim, çoklu duyuya dayalı öğretim, etkinlik çizelgeleri ile öğretim, sosyal öyküler kullanılarak öğretim, gömülü öğretim, rutin temelli öğretim, ipucu sunma ve şekil verme gibi öğretim yöntem ve tekniklerini kapsayabilecektir. Bu yöntem ve teknikler programla ilişkili ebeveyn ve öğretmen kılavuzlarında örneklerle detaylandırılacaktır.

Öğretim Programında Önerilen Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı

Ölçme bir niteliğin gözlenip bu gözlemlerin sayı ve semboller ile gösterilmesi olarak tanımlanırken değerlendirme bu sembol ve sayılara ölçütler yardımıyla bir anlam verme sürecidir. Değerlendirme, karar verme süreci olarak tanımlanabilecek iken bu süreçte verilecek kararlara yardımcı olan girdilere ölçme denmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programında *sürekli ve çoklu değerlendirme yaklaşımı* benimsenmiştir. Bu yaklaşımda sürekli değerlendirme ile çocuğun programa başlamadan önce genel gelişimsel ve programa ilişkin ölçümlemesinin ve değerlendirmesinin yapılması ile çocuğun program aracılığıyla gelişiminin izlenmesi ifade edilmektedir. Bu bağlamda programa başlamadan önce çocuğun tüm gelişim alanlarını kapsayan kapsamlı ve standart gelişimsel değerlendirme araçları ile gelişiminin ölçülmesi ve değerlendirilmesi ve bu sürecin 6 ayda bir tekrar edilmesi esastır. Böylece gelişimsel alanlardaki ilerlemenin izlenmesi ve buna göre uygulamaya dönük yeni kararların alınması mümkün olacaktır.

Öğretim programında, bir diğer ölçme ve değerlendirme süreci olarak *programa dayalı değerlendirme yaklaşımı* esas alınacaktır. Programa dayalı değerlendirme ile çocuğun programda nerede bulunduğu ve hangi kazanımların çocuk için hedefleneceği belirlenir. Standart ölçme ve değerlendirme araçlarının aksine, çocuk bireysel / gelişimsel performansı ile programın amaçlarına ulaşma durumuna göre değerlendirilir. Çocuk için hazırlanacak bireyselleştirilmiş öğretim programında yer alacak ve çocuk için belirlenecek uzun ve kısa dönemli kazanımlar, amaç belirleme odaklı yapılacak program değerlendirmesi ile elde edilir. Bu bağlamda programda yer alan kazanımlar, kontrol listesine dönüştürülerek çocuğun ilgili kazanımdaki performansı kayıt altına alınır. Tablo 3'te örneği verilen kontrol listesinin hazırlanması ve kullanılması, programa ilişkili öğretmen ve ebeveyn kılavuzlarında örneklerle detaylandırılacaktır.

Tablo 3. Örnek 37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı Kontrol Listesi

Gelişim Alanı: Bilişsel Gelişim		Dönem: 37-48 Ay		
Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar	Değerlendirme		
		Bağımsız olarak yapar	Yardımla yapar	Yapamaz
2.1.1. Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme	1.1. Üç küple köprü yapar.			
	1.2. Altı parçalı ilişkili yapbozu tamamlar.			

Öğretim Programında Yer Alan Beceriler

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programında, çocuklara bilişsel gelişim alanında "mantık ve akıl yürütme-akıl yürütme ve problem çözme, mantık ve akıl yürütme-sembolik temsil, matematik-sayı kavramları ve nicelik, matematik-sayı ilişkileri ve işlemler, matematik-geometri ve uzamsal algı, matematik-örüntüler ve sınıflama, matematik-ölçme ve karşılaştırma, bilim-bilimsel beceriler ve yöntem, bilim-doğal, fiziksel çevre ve yaşam, sosyal bilimler-çocuk, aile ve toplum, sosyal bilimler-insanlar ve çevre, sosyal bilimler-tarih ve olaylar, yaratıcı sanatlar-müzik, yaratıcı sanatlar-yaratıcı hareket ve dans, yaratıcı sanatlar-sanat ve yaratıcı sanatlar-drama ve tiyatro" ile ilgili, alıcı dil gelişim alanında "anlam gelişimi, dil bilgisi yapıları, sözel olmayan iletişim ve fonolojik farkındalık" ile ilgili, ifade edici dil gelişim alanında "başkalarıyla iletişim, dil bilgisel sözcük, ek ve yapıların üretimi, sözcük üretimi ve fonolojik farkındalık" ile ilgili, kaba motor gelişim alanında "hareket, denge ve nesne kontrolü" ile ilgili, ince

motor gelişim alanında "kavrama ve el becerileri" ile ilgili, sosyal-duygusal gelişim alanında "sosyal ilişkiler, benlik algısı-öz yeterlilik, öz denetim, davranışsal ve duygusal sağlık ve sosyal anlamlandırma" ile ilgili ve uyumsal beceriler gelişim alanında ise "yeme-içme becerileri, kişisel bakım becerileri, giyinme-soyunma becerileri, tuvalet becerileri ve günlük yaşam becerileri" ile ilgili becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir.

Öğretim Programında Değerler Eğitimi

Bireyler doğumlarından yaşamlarının sonuna kadar öğrenme süreçlerini devam ettirirler. Bu öğrenme sürecinde de bilgi, beceri, tutum geliştirir ve değerler edinirler. Öğrenilen bilgi ve beceriler, bireyin değerlerine dönüştüğünde, bireyin davranışlarında ve geliştirdiği tutumlarda farklılık yaratır. Bu nedenle değerler eğitimi, eğitim programlarının da önemli bir ögesidir. Değer eğitiminin amaçlarından biri çocukların bir parçası oldukları toplumun değerlerini öğrenmesini, bu değerlere uyumlu kendi değer sistemini oluşturmalarını ve sağlıklı, tutarlı bir kişilik geliştirmesini sağlamaktır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı, çocuklara bilişsel, alıcı ve ifade edici dil, kaba ve ince motor, sosyal-duygusal ve uyumsal gelişim alanlarında beceriler kazandırarak değer sistemlerinin oluşturulmasına yardımcı olmayı ve bu sayede çocukların bağımsız, üretken, toplumla uyumlu, mutlu bireyler olmalarına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Öğretim programlarında yer alan "kök değerler" şunlardır: adelet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

Öğretim Programında Rehberlik Yaklaşımı

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı kapsamında gerçekleştirilecek her türlü rehberlik çalışmasında çocukların / öğrencilerin gelişimsel düzeyleri ya da gereksinimleri ve bireysel farklılıkları dikkate alınmalı ve bu süreçte aile / ebeveynler ile iş birliğinin önemi unutulmamalıdır. Bu bağlamda aynı tanı ya da yetersizlik grubunda ve aynı yaş döneminde olan çocukların farklı gelişimsel düzeyde olabilecekleri dikkate alınmalıdır. Rehberlik çalışmaları sadece çocukları değil, aileleri / ebeveynleri / birincil bakıcıları da kapsamalıdır. Özellikle erken çocuklukta gelişimin, çocuğun bireysel özellikleri yanında çevresel ve biyolojik dış faktörlerden de etkilendiği düşünüldüğünde ve bu faktörlerle ilişkili olarak çocuk ve ailenin farklı kurum ve uzmanlardan destek alabilecekleri göz önüne alındığında, Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programında rol alan eğitimcilerin / uzmanların, çocuk ve ailenin destek aldığı diğer kurum ve eğitimcilerle / uzmanlarla iş birliği yapmaları oldukça önemlidir.

Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar ya da uygulama ilke ve esaslarının detayları, programla ilgili hazırlanacak olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı Uygulama İlke ve Esasları Kılavuzu'nda yer alacaktır. Programa ilişkin ilke ve esaslar ilgili yasal mevzuatla ilişkilendirilir ve güvence altına alınır. Bu bağlamda bazı uygulama ilke ve esasları aşağıdaki gibidir:

1. *Öğretim programı nerelerde uygulanır?* Program, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim anaokullarında ve / veya okul öncesi eğitim kurumlarının özel eğitim sınıflarında yürütülür.
2. *Öğretim programını kimler uygular?* Program, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim anaokullarında ve / veya okul öncesi eğitim kurumlarının özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenler ve görevlendirilecek ilgili diğer personel / uzmanlar tarafından yürütülür.

3. *Öğretim programı nasıl uygulanır?* Programda farklı uygulama biçimleri var mıdır? Program, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim anaokullarında ve / veya okul öncesi eğitim kurumlarının özel eğitim sınıflarında öncelikle grup eğitimi ve gerektiğinde bireysel eğitim sunularak uygulanır. Çocuğun gelişimsel / eğitsel değerlendirmesi temelinde gruba uygun olma kriterlerini sağlayan çocuklar grup eğitimine devam ederken, gerektiğinde grup eğitimine ek olarak bireysel eğitim de alabilirler. Gruplarda çocukların gelişimsel özelliklerine göre 4-8 öğrenci, 2 öğretmen ve 1 öğretmen yardımcısı bulunur. Grup eğitimine uygun olmayan çocuklarla bireysel eğitim temelinde program uygulanır. Grup ve bireysel eğitim süreleri çocuğun gelişimsel / eğitsel değerlendirmesi ile belirlenir. Gelişimsel / eğitsel değerlendirmeler, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim anaokulları ve / veya okul öncesi eğitim kurumlarının özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmen ve diğer personel / uzman ile oluşturulan değerlendirme birimleri tarafından yapılır. Kurumda verilecek grup ve / veya bireysel eğitimlerin ev temelli desteklenmesi için kurumda gerekli uygulamalar yapılır. Programın nasıl uygulanacağı ve farklı uygulamaların detayları, hazırlanacak olan ebeveyn ve öğretmen kılavuzunda detaylandırılmaktadır.

ÖĞRETİM PROGRAMI

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak hazırlanan Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı aşağıdaki gelişim alanlarından ve dağılımları belirtilen kazanımlardan oluşmaktadır.

37-78 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı		
Gelişim Alanı Numarası	Gelişim Alanı Adı	Kazanım Sayısı
1	Bilişsel Gelişim Alanı	158
	Dil Gelişim Alanı	29
2	-Alıcı Dil Gelişim Alanı	(12)
3	-İfade Edici Dil Gelişim Alanı	(17)
	Motor Gelişim Alanı	69
4	-Kaba Motor Gelişim Alanı	(44)
5	-İnce Motor Gelişim Alanı	(25)
6	Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı	148
7	Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı	49
TOPLAM		453

BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.1.1. Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme	1.1. Üç küple köprü yapar. 1.2. Altı parçalı, ilişkili yapbozu tamamlar. 1.3. Arkadaşı ile çatışma durumlarını ya da herhangi bir nesneyi elde etme gibi günlük hayatta karşılaştığı basit problemleri çözer.
2.1.2. Mantık ve Akıl Yürütme-Sembolik Temsil	2.1. Bir olayın gerçek ya da hayal olup olmadığını söyler. 2.2. İki vücut bölümü içeren insan resmi çizer.
2.1.3. Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik	3.1. En fazla üç sayı atlayarak 1'den 10'a kadar birer ritmik sayar. 3.2. Günlük yaşamda karşılaştığı iki rakamın adını söyler. 3.3. En fazla üç nesnenin kaç tane olduğunu nesnelere bakarak saymadan söyler. 3.4. En fazla beşe kadar olan nesneleri teker teker sayar. 3.5. En fazla beşe kadar olan nesne grubu için "Kaç tane?" sorusunu yanıtlar.
2.1.4. Matematik-Sayı İlişkileri ve İşlemler	4.1. İki nesne grubunu çokluklarına göre eşleştirir. 4.2. Sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha çok" olanı söyler. 4.3. Sayısal olarak birbirinden çok farklı iki nesne grubunun azlık ve çokluk durumu sorulduğunda "daha az" olanı söyler.
2.1.5. Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı	5.1. Daire, üçgen, kare, dikdörtgen geometrik şekillerinin adlarını söyler. 5.2. Daire, üçgen, kare, dikdörtgen geometrik şekillerini günlük yaşamda ya da resimlerde karşılaştığı şekillerle eşleştirir. 5.3. Varlıkların mekânda konumunu içinde, üstünde, altında, yukarıda ya da aşağıda kavramlarını kullanarak söyler.
2.1.6. Matematik-Örüntüler ve Sınıflama	6.1. Nesneleri renk, şekil, doku ve ayrıntı gibi fiziksel bir özelliğine göre en az iki gruba ayırır. 6.2. Şarkıların ya da öykülerin tekrarlayan bölümüne sözel olarak, mırıldanarak ya da vücut hareketleriyle katılır. 6.3. Modele bakarak iki farklı nesneli basit bir örüntünün aynısını yapar.
2.1.7. Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma	7.1. Nesneleri ve resimlerini büyüklük-küçüklük yönünden karşılaştırır. 7.2. Nesneleri ve resimlerini uzunluk-kısalık yönünden karşılaştırır. 7.3. Nesnelere ilişkin karşılaştırma yaparak "daha büyük / uzun / ağır" olan nesneyi ve resmini gösterir. 7.4. Üç nesneyi büyüklüklerine göre sıralar.

2.1.8. Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem	8.1. Çevresindeki nesneler ve olaylar hakkında sorular sorar. 8.2. Çevresindeki nesneler ve olayları gözlemleyerek tanımlar. 8.3. Fiziksel özelliklerine göre nesnelerin benzerliklerini ve farklılıklarını söyler.
2.1.9. Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam	9.1. Vücudundaki on küçük parçayı isimlendirir. 9.2. Ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları tanımlar. 9.3. Canlıların fiziksel özelliklerini tanımlar.
2.1.10. Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum	10.1. Kendisini ve ailesini tanıtır. 10.2. Bireyler arasındaki fiziksel benzerlikleri ve farklılıkları açıklar. 10.3. Grup etkinliklerine katılır. 10.4. Grup etkinliklerinde basit sorumluluklarını yerine getirir. 10.5. Okulunun ve sınıfının adını söyler. 10.6. Üç ya da dört sınıf kuralına uyar.
2.1.11. Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre	11.1. Ev ve okul ortamının temel fiziksel özelliklerini açıklar. 11.2. Ev ve okul ortamındaki nesneleri anlatır. 11.3. Ev ve okul ortamındaki etkinlikleri anlatır.
2.1.12. Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar	12.1. Geçmişte yaşadığı bir olayı anlatır. 12.2. Yaşlı ve genç insanları ayırt eder.
2.1.13. Yaratıcı Sanatlar-Müzik	13.1. Dinleme, şarkı söyleme ya da müzik aleti çalma gibi davranışlarla müzik etkinliklerine katılır. 13.2. Müziğin temposuna vücut hareketleriyle katılır. 13.3. Çevresinde duyduğu seslerin kaynağını söyler. 13.4. Bazı şarkıların nakaratını tek başına ya da grupla birlikte söyler.
2.1.14. Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans	14.1. Uçar gibi yapmak ve yere inmek gibi başlangıcı ve sonu belli olan basit bir dans hareketini yapar. 14.2. Yeni dans hareketleri için kendiliğinden denemeler yapar. 14.3. Yaşa bağlı olarak dikat süresi baz alınıp 5-10 dakika müzikli gösteriyi izler.
2.1.15. Yaratıcı Sanatlar-Sanat	15.1. Dikey, yatay, eğik ve yuvarlak çizgileri taklit ederek çizer. 15.2. Kendine göre anlamlı resimler yapar. 15.3. Sanat çalışmalarında kullanılan en az iki ya da daha fazla araç gereç ya da materyalin adını söyler.
2.1.16. Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro	16.1. Aktif katılım gösterdiği oyun ya da öyküye ilişkin soruları yanıtlar. 16.2. Kendisine gösterilen resimlerdeki yüz ifadelerinin karşılığı olan temel duyguları söyler.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.1.1. Mantık ve Akıl Yürütme-Akıl Yürütme ve Problem Çözme	1.4. On parçalı, ilişkili yap bozu tamamlar. 1.5. On küple kule yapar. 1.6. Neden-sonuç ilişkisi içeren soruları yanıtlar.
2.1.2. Mantık ve Akıl Yürütme-Sembolik Temsil	2.3. Sosyo-dramatik oyunlar için basit senaryolar oluşturur. 2.4. Altı vücut bölümü içeren insan resmi çizer.
2.1.3. Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik	3.6. Doğru sırayla 1'den 10'a kadar birer ritmik sayar. 3.7. En fazla üç sayı atlayarak 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar. 3.8. Günlük yaşamda karşılaştığı dörtten fazla rakamın adını söyler. 3.9. En fazla dört nesnenin kaç tane olduğunu nesnelere bakarak saymadan söyler. 3.10. En fazla ona kadar olan nesne grubu için "Kaç tane?" sorusunu nesneyi teker teker sayarak yanıtlar. 3.11. Ona kadar olan sayılar için her sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler. 3.12. Birinci ve sonuncu kavramlarını ayırt eder.
2.1.4. Matematik-Sayı İlişkileri ve İşlemler	4.4. Sayısal olarak birbirinden farklı olan ve en fazla beş tane nesne içeren iki nesne grubundaki nesneleri sayarak ya da bire bir eşleyerek karşılaştırıp nesne grupları için "daha az", "aynı" ya da "daha çok" kavramlarını kullanır. 4.5. Bir nesne grubunun sayısını artırmak için gruba bir nesne ekler. 4.6. Bir nesne grubunun sayısını azaltmak için gruptan bir nesne çıkarır. 4.7. İki nesne grubu birleştirildiğinde, grup içindeki nesne sayısının azaldığını ya da grubun küçüldüğünü söyler. 4.8. Bir nesne grubundan küçük bir grup nesne çıkarıldığında, grup içindeki nesne sayısının azaldığını ya da grubun küçüldüğünü söyler. 4.9. Nesnelerle toplamı en fazla beşe kadar olan toplama işlemi yapar. 4.10. En fazla beşe kadar olan nesnelerle çıkarma işlemi yapar.
2.1.5. Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı	5.4. Eş iki yarım parçayı birleştirerek bir bütün oluşturur. 5.5. Farklı malzemeler kullanarak daire, üçgen, kare ve dikdörtgen geometrik şekillerini oluşturur. 5.6. Farklı bir şekil oluşturmak için geometrik şekilleri birleştirir. 5.7. Varlıkların mekânda konumunu içinde-dışında, yanında-arasında ya da önünde-arkasında kavramlarını kullanarak söyler.

2.1.6. Matematik-Örüntüler ve Sınıflama	6.4. Nesneleri renk ve büyüklük gibi en az iki özelliğine göre en az iki gruba ayırır. 6.5. Bir nesnenin bir özelliğini değiştirerek oluşturulan, ikili basit bir örüntünün aynısını yapar. 6.6. Bir nesnenin bir özelliğini değiştirerek oluşturulan, ikili basit bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirir. 6.7. Bir ögesi eksik bırakılan, ikili basit bir örüntünün eksik parçasını tamamlar.
2.1.7. Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma	7.5. İki nesneyi büyüklük, uzunluk ve ağırlıklarına "daha" ifadesini kullanarak karşılaştırır. 7.6. Dört ya da daha fazla nesneyi büyüklüklerine göre sıralar. 7.7. Nesnelerin miktarını bardak, kaşık ya da kepçe gibi standart olmayan araçlar kullanarak ölçer. 7.8. Nesnelerin uzunluklarını karış, ayak ya da adım gibi standart olmayan araç ve teknikler kullanarak ölçer.
2.1.8. Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem	8.4. Çevresindeki varlıkları ve olayları gözlemleyerek ayrıntılı betimlemeler yapar. 8.5. Bilgi toplamak, incelemek, süreç ve ilişkileri gözlemlemek amacıyla araç gereçleri ya da duyularını kullanır.
2.1.9. Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam	9.4. Maddenin hâllerini söyler. 9.5. Çevresindeki maddelerin özelliklerini renk, büyüklük, şekil yönünden karşılaştırarak maddeleri bu özellikleri ile tanımlar. 9.6. Ay, güneş, bulut, yıldız gibi gökyüzündeki doğal varlıkları gözlemleyerek değişimleri açıklar. 9.7. Mevsimsel değişimlerin canlılar üzerindeki etkilerini açıklar. 9.8. Canlıları özelliklerine göre gruplayarak ortak özelliklerini söyler. 9.9. Canlıların yaşam alanlarının benzer ve farklı özelliklerini açıklar.
2.1.10. Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum	10.7. Evdeki, sınıftaki ve toplumsal alanlardaki kuralları, bu kuralların nedenlerini ve önemini kendince açıklar. 10.8. Yaşamı içerisindeki meslekleri açıklar. 10.9. Paranın kullanım amacını açıklar.
2.1.11. Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre	11.4. Çevreyi korumanın önemini açıklar. 11.5. Çevreyi korumak için yapılabilecek etkinlikleri açıklar.
2.1.12. Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar	12.3. Bebeklik, çocukluk, gençlik ve yaşlılık gibi gelişim dönemlerini ayırt eder. 12.4. Geçmiş, günümüz ve gelecek arasındaki farkı söyler. 12.5. Bir olayı oluş sırasına göre anlatır. 12.6. Geçmiş olayları yeni yaşantısı ile ilişkilendirerek anlatır. 12.7. Yakın geleceğe yönelik basit planlamalar yapar.

2.1.13. Yaratıcı Sanatlar-Müzik	13.5. Müziğin hız ve ritmine uygun vücut hareketleri ile müziğin temposuna katılır. 13.6. Çevresel ve enstrümantal sesleri ayırt eder. 13.7. Sözlerinin büyük bir kısmını söyleyerek bir şarkıya katılır.
2.1.14. Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans	14.4. Farklı müzik türleri dinlediğinde hissettiklerini anlatır. 14.5. Dansla ilgili basit vücut hareketlerini içeren yönergelere göre vücudunu hareket ettirir.
2.1.15. Yaratıcı Sanatlar-Sanat	15.4. Bir daire veya daireye eklenen düz ya da kavisli çizgiler kullanarak canlı ve cansız varlıkların resmini yapar. 15.5. Canlı ve cansız varlıklara benzeyen resimler yapar.
2.1.16. Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro	16.3. Kendisi ya da bir başkası hakkındaki duygu ve düşüncelerini ifade etmek için nesneleri, hareketleri ya da sözcükleri kullanır. 16.4. Bir öyküyü nesneleri, hareketleri ya da sözcükleri kullanarak anlatır.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.1.3. Matematik-Sayı Kavramları ve Nicelik	3.13. Doğru sırayla 1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar. 3.14. Verilen bir sayıdan başlayarak 20'ye kadar ileriye doğru birer ritmik sayar. 3.15. Yirmiye kadar olan nesneleri sayıp kaç tane olduğunu söyler. 3.16. 1-10 arasındaki rakamların adını söyler. 3.17. 1-10 arası nesneleri sayısına karşılık gelen rakamlarla eşler. 3.18. 1-10 arası rakamları büyüklük ve küçüklüklerine göre karşılaştırır. 3.19. Birinci, ikinci ve sonuncu kavramlarını ayırt eder.
2.1.4. Matematik-Sayı İlişkileri ve İşlemler	4.11. Resimlerle sözel ifadeler kullanarak toplamı en fazla 5'e kadar olan toplama işlemi yapar. 4.12. Resimlerle sözel ifadeler kullanarak çıkarılanı en fazla 5 olan çıkarma işlemi yapar. 4.13. Sonucu beşi geçmeyecek şekilde parmakları ile toplama ve çıkarma işlemi yapar. 4.14. Sonucu onu geçmeyecek şekilde nesneler ile toplama ve çıkarma işlemi yapar.
2.1.5. Matematik-Geometri ve Uzamsal Algı	5.8. Çevresindeki nesneleri geometrik şekillerin ismini kullanarak betimler. 5.9. Varlıkların mekânda konumunu uzağında-yakınında ve sağında-solunda kavramlarını kullanarak söyler.

2.1.6. Matematik-Örüntüler ve Sınıflama	6.8. Bir ögesi eksik bırakılan ikili basit bir örüntünün eksik parçasını tamamlar. 6.9. Bir nesnenin bir özelliğini değiştirerek oluşturulan üçlü bir örüntüyü kaldığı yerden devam ettirir.
2.1.7. Matematik-Ölçme ve Karşılaştırma	7.9. İki nesneyi büyüklük, uzunluk ve ağırlıklarına göre "en" ifadesini kullanarak birbiri ile karşılaştırır. 7.10. Somut nesneler için basit bir nesne grafiği oluşturur.
2.1.8. Bilim-Bilimsel Beceriler ve Yöntem	8.6. Duyularını kullanarak varlıklar hakkında topladığı bilgileri anlatır. 8.7. Gözlemediği bir olayın neden ya da nasıl olduğunu açıklar.
2.1.9. Bilim-Doğal, Fiziksel Çevre ve Yaşam	9.10. Nesnelerin hangi malzemeden yapılmış olduğunu söyler. 9.11. Maddenin hâlleri arasındaki dönüşümü basitçe açıklar. 9.12. Canlıların fiziksel özellikleri ya da davranışlarındaki benzerlikleri ve farklılıkları söyler. 9.13. Dağlar, nehirler, okyanuslar, çöller ve denizler gibi yeryüzü şekillerinin özelliklerini söyler. 9.14. Günün farklı zaman dilimlerinin ismini söyler. 9.15. Haftanın günlerini sırasıyla söyler.
2.1.10. Sosyal Bilimler-Çocuk, Aile ve Toplum	10.10. İçinde bulunduğu ortamın kurallarına uyar. 10.11. Kendisine verilen bireysel sorumlulukları yerine getirir. 10.12. Türk bayrağını tanır.
2.1.11. Sosyal Bilimler-İnsanlar ve Çevre	11.6. Yakın-uzak, sağ-sol, önünde-arkasında kavramlarını kullanarak basit yer tarifi yapar. 11.7. Haritada kara ve deniz olan alanları gösterir. 11.8. Evinin ve okulunun bulunduğu bölgenin genel fiziksel özelliklerini betimler. 11.9. Giriş-çıkış, tuvalet, tehlike işareti gibi basit sembollerin anlamlarını söyler.
2.1.12. Sosyal Bilimler-Tarih ve Olaylar	12.8. Dün, bugün, yarın sözcüklerini yerinde kullanır. 12.9. Kendi yaşamındaki değişimleri açıklar.
2.1.13. Yaratıcı Sanatlar-Müzik	13.8. Yaşına uygun şarkıları ezbere söyler. 13.9. Şarkılı oyunlar oynar. 13.10. Müziğin ritmine ve hızına uygun hareketler yapar.
2.1.14. Yaratıcı Sanatlar-Yaratıcı Hareket ve Dans	14.6. Dönme, oturma, zıplama ya da eğilme gibi temel dans hareketlerini yapar. 14.7. Dans ederken kendisine verilen yürü, dön, uzan gibi ardışık yönergelere uygun hareket eder.

2.1.15. Yaratıcı Sanatlar-Sanat	15.6. Görsel sanatlarda kullanılan materyallerin isimlerini söyler. 15.7. Çizgileri, şekilleri, renkleri kullanarak çeşitli süslemeler yapar. 15.8. Eksik bırakılan bir insan resmini tamamlar. 15.9. Üç boyutlu yapılar oluşturmak için makas, kâğıt, karton ve yapıştırıcı kullanır. 15.10. Geometrik şekilleri kullanarak resimler yapar. 15.11. Yarım bırakılan çizim ya da resimleri kendince tamamlar.
2.1.16. Yaratıcı Sanatlar-Drama ve Tiyatro	16.5. Öğretmen, doktor, hemşire ya da anne-baba gibi rolleri canlandırır. 16.6. Kendisine anlatılan bir öyküyü kendine özgü biçimde tekrar anlatır. 16.7. Bir öyküyü doğaçlama yaparak canlandırır.

ALICI DİL GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.2.1. Anlam Gelişimi	1.1. Kendisine verilen ardışık 3 basit yönergeyi sırayla yerine getirir. 1.2. İstenildiğinde nesneleri işlevine göre sınıflandırır.
2.2.2. Dil Bilgisi Yapıları	2.1. Eylemsilere (-mek, -mak, -erken, -arak, -ip gibi) uygun resimleri seçer.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.2.1. Anlam Gelişimi	1.3. Bir hikâyeyi dinledikten sonra hikaye ile ilgili sorulara sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tepki verir.
2.2.4. Fonolojik Farkındalık	4.1. Kafiye sözçükleri seçer.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.2.2. Dil Bilgisi Yapıları	2.2. Farklı eylem çatılarına (uyumak, uyutmak, temizlemek, temizletmek) ilişkin uygun resimleri seçer. 2.3. İletişim sırasında oluşan basit anlamsal anlatım bozukluklarını anladığını sözel veya sözel olmayan davranışlarla gösterir. 2.4. İletişim sırasında kullanılan basit edilgen (kayboldu, döküldü gibi) cümleleri anladığını sözel veya sözel olmayan davranışlarla gösterir. 2.5. Anlatılan sırayı koruyarak duyduğu hikâyenin resimlerini sıralar. 2.6. Anlatılan sırayı koruyarak duyduğu hikâyeyi kendi cümleleri ile anlatır.
2.2.3. Sözel Olmayan İletişim	3.1. Konuşma sırasında farklı ses tonu kullanımlarından mesajın "öfke", "şaka" gibi alt mesajlarını anladığını davranışlarıyla gösterir.
2.2.4. Fonolojik Farkındalık	4.2. Aynı sesle başlayan sözçüklerin resmini gösterir.

İFADE EDİCİ DİL GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.3.1. Başkalarıyla İletişim	1.1. Bağımsız bir şekilde yetişkin ile karşılıklı etkileşime katılır.
2.3.2. Dil Bilgisel Sözcük, Ek ve Yapıların Üretimi	2.1. Eylemsileri cümle içinde kullanır.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.3.1. Başkalarıyla İletişim	1.2. Sohbetinde kendine her sıra geldiğinde bir önceki ifadesinin üzerine konuyla ilişkili eklemeler yaparak devam eder. 1.3. Kendinden küçük çocuklarla konuşurken daha basit cümleler kurar. 1.4. Dinleyicilerin gereksinimleri doğrultusunda gerektiğinde açıklayıcı bilgi verir.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.3.1. Başkalarıyla İletişim	1.5. Konuşmaya uygun yüz ifadeleri kullanır.
2.3.2. Dil Bilgisel Sözcük, Ek ve Yapıların Üretimi	2.2. Karmaşık söz dizimi kullanır. 2.3. "ve", "ama", "çünkü", "onun için" bağlaçlarını kullanır. 2.4. Edilgen yapıları uygun şekilde kendiliğinden kullanır.
2.3.3. Sözcük Üretimi	3.1. Dün, bugün ve yarın kavramlarını yerinde kullanır.
2.3.4. Fonolojik Farkındalık	4.1. Cümlelerin sözcüklerden oluştuğunu söyler. 4.2. Sözel iletişim sırasında birbiri ile kafiyeli sözcükleri söyler. 4.3. Aynı sesle başlayan sözcükler söyler. 4.4. Sonu aynı ses ile biten sözcükler söyler. 4.5. Sözcükleri hecelerine doğru olarak ayırır. 4.6. Sözcükleri başındaki sesleri ayırarak söyler. 4.7. Sözcükleri sonundaki sesleri ayırarak söyler.

KABA MOTOR GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.4.1. Hareket	1.1. Aynı ayak üzerinde öne doğru ardışık 4-6 kez sıçrar. 1.2. Engeller arasından koşar. 1.3. Aynı ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.
2.4.2. Denge	2.1. Tek ayağı üzerinde herhangi bir yere tutunmadan en az 1 saniye dengede durur. 2.2. Öne doğru sıçrama sonrası dengede kalır. 2.3. Sınırları belirlenmiş alan içerisinde adımlayarak yürürken dengesini korur.
2.4.3. Nesne Kontrolü	3.1. Eline aldığı topu gövdesini çevirerek ve kol hareketi ile öne doğru fırlatır. 3.2. Bacağını geriye doğru bükükten sonra öne doğru götürerek topa vuruş yapar. 3.3. Havadan gelen topu kol pozisyonu hatırlatıldıktan sonra her iki eliyle tutar.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.4.1. Hareket	1.4. Aynı ayak üzerinde öne doğru ardışık 8-10 kez sıçrar. 1.5. Parmak ucunda yürür. 1.6. Geriye ve ileriye doğru hızlı hareket eder. 1.7. Her iki ayağı ile aynı anda 30 cm yukarı doğru sıçrar. 1.8. Her iki ayağı ile aynı anda en az 30 cm öne doğru atlar. 1.9. Ritme veya müziğe uygun basit vücut hareketleri yapar. 1.10. "İleri" ve "geriye" kavramlarını hareket yönü olarak oyun sırasında sergiler. 1.11. Vücudun herhangi iki bölümünü birlikte hareket ettirir. 1.12. Yavaşça koşarken önündeki engel üzerinden tek ayak desteği ile atlar. 1.13. Bir ayak önde, diğeri hep arkada ritmik sıçrayarak at gibi koşar. 1.14. Üç tekerlekli bisikletin pedallarını çevirerek sürer.
2.4.2. Denge	2.4. Tek ayak üzerinde ortalama 5-8 saniye dengede durur. 2.5. Sıçrama sonrası dengesini korur. 2.6. Ortalama 20-25 cm yükseklikte öne-yana ve geriye dengesini koruyarak yürür.

2.4.3. Nesne Kontrolü	3.4. Topu gövdesinden destek alarak her iki eliyle tutar. 3.5. Belirgin bir şekilde geriye doğru bacak ve kol hareketi sonrası ayakla topa vurur. 3.6. Sabit topun yanında yere paralel olarak raketle vuruş yapar.
------------------------------	--

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.4.1. Hareket	1.15. Farklı yönlerde hızlı koşar. 1.16. Nesnelerin üzerinden atlayarak geçer. 1.17. Bir ayak önde, diğeri hep arkada ritmik sıçrayarak at gibi koordineli koşar. 1.18. Topuk-parmak ucu teması ile adımlar. 1.19. Dans figürleri sergiler. 1.20. Etkinlikler sırasında çevresindeki kişi veya nesnelerle mesafeyi korumak için kendi vücudunu hareket ettirir. 1.21. Vücudun iki tarafı arasındaki ayrımı etkinlikler sırasında sergiler. 1.22. Vücudunu çeşitli yönlerde aniden ve doğru şekilde, etkinlikler sırasında hareket ettirir. 1.23. "Önünde", "arkasında", "yanında" kavramlarını nesne veya kendi vücudunu hareket ettirerek doğru kullanır. 1.24. Arkada küçük tekerlek destekleri ile iki tekerlekli bisikleti sürer.
2.4.2. Denge	2.7. Hızlı hareket ederken dengesini korur. 2.8. Nesnelerin üzerinden atlayarak geçtikten sonra dengesini korur. 2.9. Topuk-parmak ucu teması ile adımlarken dengesini korur.
2.4.3. Nesne Kontrolü	3.7. Koşarken ayakla topa vurur. 3.8. Kol ve elleri öne ve yukarı doğru hareket ettirerek tenis topunu yakalar. 3.9. Alt ve üst uzuvlar arasında asimetrik duruş sergileyerek elindeki topu fırlatır. 3.10. Vücut ağırlığını öne doğru verip, gövde ve kalçasını çevirerek yere paralel biçimde sabit topa raketle vuruş yapar. 3.11. Topu ortalama 3-4 kez sıçratarak sürer.

İNCE MOTOR GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.5.1. Kavrama	1.1. İlk üç parmakla kalemin uç kısmını kavrar. 1.2. İlk üç parmakla kalemin uç kısmı tutulurken dördüncü parmağa yaslanarak kalem kavranır. 1.2. Sapı olmayan makası ve dört parmak boşluklu makası kavrar.
2.5.2. El Becerileri	2.1. Makas gibi parmak ve el bileği kontrolü gerektiren nesnelerle düz hat boyunca kesim yapar. 2.2. Kol ve bacakları olan çöp adam çizer. 2.3. Oyun hamuru gibi yumuşak malzemeleri elleriyle dairesel şekle dönüştürür. 2.4. Her iki elini aynı anda kullanarak kâğıt ve örtü gibi nesneleri katlar. 2.5. Kâğıt üzerinde gördüğü farklı şekilleri ("ı", "_", "o", "+") boş bir kâğıda çizer.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.5.1. Kavrama	1.4. Biri büyük diğeri küçük parmak boşluğu olan makası kavrar.
2.5.2. El Becerileri	2.6. Modele bakarak büyük harfleri kopya eder. 2.7. El bileğini çevirerek, kavradığı makasla çeşitli geometrik şekiller keser. 2.8. Küp gibi benzer şekil ve büyüklükteki 10-12 nesneyi üst üste koyar. 2.9. Başı, gözleri ve ayakları olan çöp adam çizer. 2.10. Bazı büyük harfleri kopya eder. 2.11. Ev, insan, ağaç, araba, bulut gibi bakıldığında gerçeğe yakın varlık çizimleri yapar. 2.12. Baş ve işaret parmağı ile kavradığı para ve jeton gibi küçük ve ince nesneleri dar yerden geçirir. 2.13. Kâğıt üzerinde gördüğü farklı şekilleri ("X", "□", "□", "△", "◇") boş bir kâğıda çizer.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.5.1. Kavrama	1.5. İlk iki parmakla kalemin uç kısmını kavrar. 1.6. İlk iki parmakla kalemin uç kısmını kavrar ve sonra bunları üçüncü parmağa yaslar. 1.7. İki parmak boşluğu aynı büyüklükte olan makası kavrar.

2.5.2. El Becerileri

- 2.14. Makasla küçük nesneleri keser.
- 2.15. Kolları, bacakları, boynu ve gövdesi olan adam resmi çizer.
- 2.16. Çizgi dışına taşırmadan boyama yapar.
- 2.17. Bazı küçük harfleri kopya eder.
- 2.18. Anahtar gibi küçük nesneleri yerine yerleştirip, el bileği ve ön-kolu ile çevirir.

SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.6.1. Sosyal İlişkiler	1.1. Sahip olduğu nesnelerin özelliklerini yetişkinlere anlatır. 1.2. Yerinde teşekkür eder. 1.3. Yerinde selamlar. 1.4. Yerinde vedalaşır. 1.5. Yetişkinle beraber tekerleme ya da şarkı söyler. 1.6. Ebeveynin gözetimi altında yabancı bir yetişkinle iletişim kurar. 1.7. Yetişkinin önerdiği ve gereksinim duyduğu yardım talebini kabul eder. 1.8. Yapamadığı görevlerde, yetişkin yardımını açıkça talep eder. 1.9. Yetişkin model olduğunda yetişkinin davranışlarını izler. 1.10. Gerektiğinde yetiştikinden yardım ister. 1.11. Sorulduğunda sosyal ilişki içinde olduğu herhangi bir varlığın ismini söyler. 1.12. Sorulduğunda günlük yaşamı ile ilgili bilgi verir. 1.13. Grup ortamında konuşan kişinin yüzüne bakar. 1.14. Yetişkin ve akranları ile mırıldanmadan açık ve anlaşılır konuşur. 1.15. Sıra alarak oyunlarda iş birliği yapar. 1.16. İş birlikçi oyun oynar. 1.17. Oyun sırasında akranları ile konuşarak iletişim kurar. 1.18. Sahip olduklarının özelliklerini akranlarına anlatır. 1.19. Güven duyduğu tanıdık yetiştikine kendiliğinden sarılır. 1.20. Tanıdık yetiştikini kendiliğinden selamlar. 1.21. Başkaları ile oyuncaklarını paylaşır. 1.22. Yetiştikine basit günlük işlerde basitçe yardım eder. 1.23. Akranları ile arasındaki çatışmaları yetişkin yardımı ile çözer. 1.24. Akranlarına vermek istemediği oyuncaklar üzerinde sahiplik hakkını ifade eder. 1.25. Üzülen akranını teselli etmeye çalışır. 1.26. Karşısındakinin kaygısını anladığını jest, mimikler ve davranışlar ile gösterir. 1.27. Yetişkinlerin takip ettiği basit güvenlik önlemlerine uyar. 1.28. Yetişkinlerin daha önce davranışlarına yönelik söylediği neden-sonuç ilişkilerini akranlarına söyler.

2.6.2. Benlik Algısı-Öz Yeterlilik	2.1. Sorulduğunda sevdiği nesneleri göstererek ya da söyleyerek tercih belirtir. 2.2. Giysilerini kendi beğenisine göre seçer. 2.3. Yiyecek ve içecek tercihlerini belirtir. 2.4. Yardımsız ellerini yıkamayı talep eder. 2.5. Yardımsız çatal ve kaşık kullanarak yemek yemeyi talep eder. 2.6. Gereksinim duyduğunda giyinme ve soyunma için yardım alır. 2.7. Yetişkin taleplerini sözel ipuçlarıyla yerine getirir. 2.8. Yeni olan bir etkinlikte gönüllü olarak görev alır. 2.9. Başarısız olduğunda tekrar dener.
2.6.3. Öz Denetim	3.1. Duygularla ilgili anlatılan bir öyküyü dinler. 3.2. Sorulduğunda anlık duygusunu açıklar. 3.3. Sorulduğunda bir fotoğrafta gördüğü kişinin duygusunu söyler. 3.4. Rahatsız edici olduğu söylenen davranışı sonlandırır. 3.5. Yetişkinin yönergesi ile akranına yönelik rahatsız edici davranışı sonlandırır. 3.6. Yetişkinin yönergesi ile yeni tanıdığı akranı ile oyuncaklarını paylaşır. 3.7. Yetişkinin yönergesi ile isteklerini gün içinde başka bir zamana erteler. 3.8. Yetişkin yönergesi ile etkinlikler sırasında grup içinde kalır. 3.9. Basit kuralları olan grup oyunları oynar. 3.10. Bir sosyal ortamda uyması gereken kurallara yetişkin yönergeleri ile uyar. 3.11. Dikkatini bir etkinlikten diğerine yönlendirir.
2.6.4. Davranışsal ve Duygusal Sağlık	4.1. Kendinden küçük çocuklara sarılarak ya da onları öperek sevgisini gösterir. 4.2. Amacına ulaşamadığında sakin kalır. 4.3. Nesneleri sahibinden izin alarak kullanır. 4.4. Yeni ortama girdiğinde ortamın kurallarına uyum sağlar.
2.6.5. Sosyal Anlamlandırma	5.1. Yetişkinlerin cinsiyetini doğru olarak söyler. 5.2. Çocukların cinsiyetini doğru olarak söyler. 5.3. Tehlikeli durumları tanımlar.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.6.1. Sosyal İlişkiler	1.29. Yerinde teşekkür eder ve özür diler. 1.30. Yetişkin oyunun kurallarını anlatarak oyun kurar. 1.31. Telefona cevap verir. 1.32. Bilmediği konularda amacına uygun soru sorar. 1.33. Karşılaşacağı yeni bir durumla ilgili olarak yetişkinden bilgi almak için sorular sorar. 1.34. Sohbeta katılır. 1.35. Tehlikeli bir durumu yetişkinine söyler. 1.36. İki kişilik grup oyunlarında sıra alarak oyun oynar. 1.37. Rollerini hatırlatılırsa takım oyunu oynar. 1.38. Oyunun kurallarını anlatarak oyun kurar. 1.39. Oyuna göre farklı arkadaş tercihi yapar. 1.40. Kendi cinsiyetinden en iyi arkadaşının ismini söyler. 1.41. Yabancılardan gelen talepleri ve hediyeleri geri çevirir. 1.42. Ortaya çıkan mizahi duruma yerinde güler. 1.43. Ulaşamadığı nesneyi, nesneye yakın olan kişiden ister. 1.44. Arkadaşının cinsiyetini söyler. 1.45. Diğerlerinin sorunları ile ilgilenir ve çözüm arar. 1.46. Sorulduğunda üzülen kişinin duygusunu betimler. 1.47. Akranlarının sıkıntısına çözüm bulması için yetişkinden yardım talep eder. 1.48. Kendisinin daha önce deneyimlediği bir durum karşısında korkan akranına duygu kontrolü sağlaması için yönerge verir. 1.49. Kendisinin daha önce deneyimlediği bir durum karşısında heyecanlanan akranına duygu kontrolü sağlaması için yönerge verir. 1.50. Kendisinin daha önce deneyimlediği bir durum karşısında kaygılanan akranına duygu kontrolü sağlaması için yönerge verir.

2.6.2. Benlik Algısı-Öz Yeterlilik	2.10. Sevdiği yerleri gösterir ya da söyler. 2.11. Cinsiyetiyle ilgili özelliklerini söyler. 2.12. Karşılaştığı bir durum karşısında duygularını söyler. 2.13. Bir konu hakkındaki düşüncelerini basitçe ifade eder. 2.14. Bir konu hakkında düşüncelerini kendince neden sonuç ilişkisi ile ifade eder. 2.15. Temel ihtiyaçlarını kendisi yerine getirmek istediğini söyler. 2.16. Arkadaşlarına dair sorulan sorulara cevap verir. 2.17. Yetişkin yönergelerini bağımsız yerine getirir. 2.18. Başarmaktan gurur duyduğunu gösteren davranışlar sergiler. 2.19. Yeni görevler için gönüllü olur.
2.6.3. Öz Denetim	3.12. Duyguları hakkında konuşur. 3.13. Anlatılan olaylar ya da okunan öykülerdeki duygular hakkında konuşur. 3.14. Gelecekte ortaya çıkabilecek bir durum karşısında duygusunun ne olabileceğini ifade eder. 3.15. Oyun kurallarını ortak anlaşma ile değiştirir. 3.16. Bir sosyal ortamda uyması gereken kurallara yetişkin gözetiminde uyar. 3.17. Kullandığı nesneleri yönerge verilmeden yerine koyar. 3.18. Grup oyunlarında kurallara uyar. 3.19. Nesneleri güvenliğine dikkat ederek kullanır. 3.20. Grup tarafından alınan kararlara uyar. 3.21. Otorite figürünün olmadığı durumlarda da açıkça tanımlanmış kurallara uyar. 3.22. Bir etkinlikten diğerine bağımsız geçiş yapar.
2.6.4. Duygusal ve Davranışsal Sağlık	4.5. Heyecanlandığında heyecanını sosyal ortama uygun şekilde gösterir. 4.6. Korku ya da öfke gibi yoğun duyguları hayalî oyun içerisinde uygun bir şekilde ifade eder. 4.7. Akranlarından gelen hoşlanmadığı davranışlara rahatsız edici olmayan, uygun tepkiyi verir. 4.8. Akranı tarafından oyunun bozulmasına karşı akranına duygusunu sözel olarak ifade eder. 4.9. İstekleri yerine gelmediği zaman kızgınlığını uygun şekilde ifade eder. 4.10. Yeni materyaller ile keşfedici bir şekilde etkileşimde bulunur. 4.11. Yeni tanıştığı akranları ile rol alarak oyun oynar. 4.12. Yeni girdiği ortamın karmaşık olmayan kurallarına uygun davranışlar gösterir.

2.6.5. Sosyal Anlamlandırma	5.4. Oyuncaklarını konulduğu yerde arar. 5.5. Açık ateş gibi tehlikeli durumlardan güvenli bir mesafede durur.
------------------------------------	--

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.6.1. Sosyal İlişkiler	1.51. Merak ettiği konular hakkında sohbet eder. 1.52. Yetişkinine iletilmesi istenen mesajı doğru kişiye iletir. 1.53. Yetişkinin ya da akranının düşüncelerinden farklı olan düşüncelerini ifade eder. 1.54. Yetişkinin ya da akranının taleplerinin nedeni sorar. 1.55. Yetişkinin ya da akranının taleplerine karşı basit ifadelerle kendi taleplerini söyler. 1.56. Yetişkin ya da akranı ile sohbet ederken uygun fiziksel uzaklığı korur. 1.57. Rolünü yerine getirmekte zorlanan arkadaşına yardım eder. 1.58. Rollerini yerine getirerek takım oyunu oynar. 1.59. Oyun oynayan gruba girmeyi talep eder. 1.60. Oyunun dışında kalan çocuğu oyuna katılması için oyun grubuna davet eder. 1.61. Akranları ile kurallarına uyarak yarışmacı masa oyunları oynar. 1.62. Grup ortamında bir konu hakkında konuşmadan bilgilenmeyi bekler. 1.63. Akranları ile arasındaki çatışmaları bağımsız olarak çözer. 1.64. Acil durum telefonlarını kullanır. 1.65. Sıkıntı içindeki arkadaşlarını sözel ya da sözel olmayan davranışlar ile teselli eder.
2.6.2. Benlik Algısı-Öz Yeterlilik	2.20. Duyguya dayalı kişilik özelliklerini söyler. 2.21. Tercih yapması gereken durumlarda bağımsız olarak tercihte bulunur. 2.22. Düşüncelerini, hislerini ya da tercihlerini etkin bir şekilde savunur. 2.23. Kendine özgü bilgileri daha detaylı açıklar. 2.24. Bağımsız olarak kendi etkinliklerini oluşturur. 2.25. Tek başına başladığı 20-30 dakikalık bir etkinliği sürdürür. 2.26. Gün içerisinde gerçekleştirilecek olan etkinlikleri planlar. 2.27. Ailenin ya da yetişkinin etkinlik planlanmasına etkin bir şekilde katılır.

2.6.3. Öz Denetim	3.23. Çizimlerinde duygu ifadelerini kullanır. 3.24. Kazandığında ya da kaybettiğinde duygularını kontrol eder. 3.25. Bir sosyal ortamda uyması gereken kurallara uyar. 3.26. Diğerleri konuşurken susar. 3.27. Ulaşım araçları içindeki güvenlik kurallarına bağımsız olarak uyar. 3.28. Trafik kurallarına uyar. 3.29. Kurallara uymamanın sonuçlarını ifade eder.
2.6.4. Duygusal ve Davranışsal Sağlık	4.13. Duyguları çok yoğun olsa da duygularını kontrol etmeye çalışır. 4.14. Daha sonra gelecek ödül için isteklerini erteler. 4.15. Akranlarının olumsuz davranışlarını tolere eder. 4.16. Öfkesini fiziksel saldırganlık yerine saldırgan olmayan kelimeler ile ifade eder. 4.17. Onu rahatsız edici davranışlara zorlayan ortamlardan uzaklaşır. 4.18. Yeni ortamlarda hata yapma korkusu olmadan etkileşimde bulunur. 4.19. Yeni girdiği ortamın kurallarına uygun davranışlar sergiler. 4.20. Yeni girdiği ortamın rutinlerine göre davranışlarını düzenler.
2.6.5. Sosyal Anlamlandırma	5.6. Tehlikeli materyalleri fark ederek gösterir ya da söyler. 5.7. Yolların ya da hareket hâlindeki araçların tehlikeli olduğunu anladığını gösterir.

UYUMSAL BECERİLER GELİŞİM ALANI

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
37-48 AY	
2.7.1. Yeme-İçme Becerileri	1.1. Bağımsız olarak yemeğini yer ve içer. 1.2. Bağımsız olarak içeceklerini içer. 1.3. Meyve suyu, süt gibi içecekleri kaplarından bardağa doldurur.
2.7.3. Giyinme-Soyunma Becerileri	3.1. Önü açık giysilerin önünü kapatmayı sağlayan düğme, kuşak ve benzeri giysi parçalarını açar. 3.2. Düğmesiz giysileri giyer. 3.3. Bağcıklı ayakkabı giyer. 3.4. Giysilerin önünü ve arkasını ayırt eder. 3.5. Sırt çantasını takar.
2.7.4. Tuvalet Becerileri	4.1. Sözel ya da sözel olmayan davranışlarla tuvalete gitme isteğini ifade eder. 4.2. Tuvaletini yaptıktan sonra temizlenmek için yetiştikinden yardım ister. 4.3. Küçük tuvaletini yardımsız yapar. 4.4. Tuvalet sonrası sifonu çeker. 4.5. Tuvalet sonrasında ellerini sabunla yıkar.
2.7.2. Kişisel Bakım Becerileri	2.1. Saçlarını tarar. 2.2. Mendil kullanarak burnunu siler.
2.7.5. Günlük Yaşam Becerileri	5.1. Oynadığı oyuncaklarını oyun bitiminde yerine koyar. 5.2. Günlük işlerde istekli olarak aile üyelerine yardım eder.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
49-60 AY	
2.7.1. Yeme-İçme Becerileri	1.4. Sofra hazırlamaya ve toplamaya yardım eder. 1.5. Bıçak kullanarak sürülebilir kıvamdaki yiyecekleri ekmeğe sürer. 1.6. Sofra kurallarına uyar.
2.7.3. Giyinme-Soyunma Becerileri	3.6. Çorabını giyer. 3.7. Üzerindeki giysilerin büyük düğmelerini ilikler. 3.8. Giysilerini boyuna uygun askıya ya da kancaya asar. 3.9. Giysilerinin önünü ve arkasını ayırt eder.
2.7.4. Tuvalet Becerileri	4.6. Temizlik aşamasına kadar tuvaletini kendi kendine yapar.
2.7.5. Günlük Yaşam Becerileri	5.3. Kirli giysilerini yıkanması amacıyla uygun yere bırakır. 5.4. Kendi sorumluluğundaki ev işlerini yapar. 5.5. Okul ya da sınıf ortamının düzenlenmesinde sorumluluk alır. 5.6. Giyinip soyunurken mahremiyetine dikkat eder.

Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
61-78 AY	
2.7.1. Yeme-İçme Becerileri	1.7. Yemek yemek amacıyla yaşına uygun bıçağı işlevine uygun kullanılır. 1.8. Kendiliğinden sofraya hazırlamaya ve toplamaya yardım eder. 1.9. En alt düzeyde karıştırma ve ölçme gerektiren soğuk yiyecek ve içecekleri hazırlar. 1.10. Çatal, kaşık, kepçe gibi araçları kullanarak yiyecekleri servis eder. 1.11. Bağımsız olarak kendine sandviç gibi basit yiyecekler hazırlar.
2.7.3. Giyinme-Soyunma Becerileri	3.10. Üzerindeki giysilerin düğmelerini ilikler. 3.11. Üzerindeki giysilerin fermuarını kapatır. 3.12. Giysi ve ayakkabılarında bulunan bağcıkları bağlar. 3.13. Hava koşullarına uygun giysi seçer.
2.7.2. Kişisel Bakım Becerileri	2.3. Yetişkin kontrolünde bağımsız banyo yapar. 2.4. Banyodan sonra havlu ile vücudunu kurular. 2.5. Yırtılan ya da sökülen giysisini yetiştikine söyler.
2.7.4. Tuvalet Becerileri	4.7. Yardım ya da hatırlatma olmadan tüm tuvalet gereksinimlerini kendisi karşılar.
2.7.5. Günlük Yaşam Becerileri	5.7. Günlük rutin içindeki kişisel sorumluluklarını ifade eder. 5.8. Günlük rutin içindeki kişisel sorumluluklarını yerine getirir. 5.9. Kirlendiği yeri temizler. 5.10. Tehlike yaratacak durumları sözel ve sözel olmayan davranışlarla ifade eder. 5.11. Güvenli bir şekilde karşıdan karşıya geçer. 5.12. Arabaya bindiğinde emniyet kemerini takar. 5.13. Toplu taşıma araçlarına binmek için sıraya girer.

